

Η Μπλε Περίοδος

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Μετάφραση:
Αλέξης Καλοφωλιάς

LUKE JEROD KUMMER

Πέρα, στο βάθος, ατενίζουμε ένα μαύρο σύννεφο άμμου να στροβιλίζεται σαν δίνη στον άνεμο. Τρομαγμένη, αρπάζεσαι από πάνω μου, βλέποντας τον θάνατο να πλησιάζει.

Δεν φοβάμαι τον θάνατο. Όταν έρθει, θα μας βρει όρθιους και ακλόνητους, πρόθυμους να τον καλωσορίσουμε σφιχταγκαλιασμένοι, ένα σώμα, μία ψυχή, με τα χέρια μας να μπλέκονται μεταξύ τους σαν φλογερά φίδια.

Carles Casagemas, Βαρκελώνη, γύρω στο 1900

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑ

Μαδρίτη, Φεβρουάριος 1901

Όταν ξυπνάς από τη μεσημεριανή σιέστα τον χειμώνα, με τις σκιές να μακραίνουν και τον ήλιο έτοιμο να δύσει, έχεις την αίσθηση ότι η μέρα τελείωσε προτού καλά καλά αρχίσει. Ένα ρίγος μοιάζει να διαπερνά την ατμόσφαιρα. Οι πλατείες έχουν αδειάσει. Σύντομα, απομένουν μονάχα οι ζητιάνοι, οι τρελοί, οι μεθύστακες και οι εραστές που δεν μπορούν να γυρίσουν σπίτι –κορμιά με ανοσία στο παγερό κρύο.

Από τότε που άφησε τη Μάλαγα για τη Μαδρίτη, εδώ και πάνω από έναν μήνα, ο Πάμπλο περνάει τις μεταβατικές αυτές ώρες στη μεγαλόπρεπη Πλάθα δε λα Κονστιτουθιόν, έχοντας πάντοτε μαζί του το καβαλέτο του. Δεν κυνηγάει το εφήμερο, το άπλετο φως –δεν είναι ιμπρεσιονιστής. Ούτε ρομαντικός, σκλάβος κάποιου εξιδανικευμένου ουρανού. Αντίθετα, τον έχουν αιχμαλωτίσει τα παμπάλαια κτίρια με τους τοίχους από κόκκινο τούβλο και τα μπαλκόνια με τα μαντεμένα κάγκελα, που στεφανώνουν την πλατεία πατώντας πάνω σε επιβλητικές κολόνες και καμάρες από γρανίτη. Είναι ένα μέρος για να αναλογιστείς τι άφησες πίσω σου και τι θα βρεις μπροστά σου. Και, παρά τις υποσχέσεις που έχει δώσει στην οικογένειά του, ο Πάμπλο δεν έχει ιδέα τι τον περιμένει. Πριν από λίγα απογεύματα, δεν φανταζόταν καν ότι θα του ερχόταν η έμπνευση να ζωγραφίσει τους απόκληρους που ξεμένουν στην πλατεία κάτω από το γυμνό φως του δειλινού.

Σήμερα όμως ο δεκαεννιάχρονος καλλιτέχνης στήνει το καβαλέτο του κοντά σ' ένα άδειο καφέ, για να ζωγραφίσει μια αλλιιώτικη εικόνα, μια εικόνα που τον στοιχειώνει.

Με το τσαλακωμένο καπέλο του τραβηγμένο πάνω από τα αυτιά, ο Πάμπλο στυλώνει τα μεγάλα σκούρα μάτια του ίσια μπροστά, τουρτουρίζοντας από το κρύο. Το λεπτό, στρογγυλό πινέλο στο ντελικάτο χέρι του γλιστράει ασταμάτητα πάνω στον γκριζο καμβά, με τα ακροδάχτυλα να προβάλλουν από τα πλεκτά γάντια με τις κομμένες άκρες. Θυμάται τον εαυτό του και τον Κάρλες να το σκάνε από το Παρίσι σαν φονιάδες μες στη νύχτα, έξι εβδομάδες προτού ο ίδιος καταλήξει στη Μαδρίτη. Ο κουδουνιστός ήχος της φωνής του ποιητή και φίλου του συνεχίζει να τον ακολουθεί καθώς αποδίδει με σκοτεινά περιγράμματα τη μορφή της γυναίκας που άφησε πίσω του –μαλλιά στο χρώμα της καπνιάς, βλέμμα ζωηρό σαν αστραπή, χαμόγελο αινιγματικό σαν το χαμόγελο της Σφίγγας.

Ένα σμάρι περιστέρια έχουν μαζευτεί δίπλα στο καφέ για νατσιμπολογήσουν το καμένο ρύζι που σκόρπισε στο έδαφος ο στρουμπουλός υπάλληλος κάποιου ρεστοράν, αφού το έξυσε από τον πάτο της κατσαρόλας. Οι τέσσερις τοίχοι της πλατείας αντηχούν από το επίμονο γουργουρητό τους και τον ήχο από τα νύχια τους που ξύνουν το λιθόστρωτο. Με τις άκρες των ματιών του, ο Πάμπλο βλέπει τα πύρινα μάτια τους να σπιθίζουν σαν κόκκινες χάντρες και πιάνει τον εαυτό του να αναρωτιέται πού βρήκε το θράσος να τον χλευάσει ένας λαυτζέρης.

Ο πατέρας του Πάμπλο ζωγράφιζε περιστέρια –το μόνο αναθεματισμένο πράγμα που κατάφερε ποτέ να ζωγραφίσει ο γέρος. Ένας λόγος παραπάνω να τα απεχθάνεται ο Πάμπλο. Μέρα με την ημέρα, η πατρίδα του τον αρρωσταίνει ολοένα και περισσότερο. Νοσταλγεί τη Γαλλία και όλα τα θαύματα που δεν του έχει αποκαλύψει ακόμα.

Παρά τη φασαρία που κάνουν τα πουλιά, ο Πικάσο ακούει βήματα να πλησιάζουν τρέχοντας, ενώ την ίδια στιγμή τα περιστέρια τινάζουν δυνατά τις φτερούγες τους και πετούν αλαφιασμένα μακριά. Ένα μαλλιαρό κεφάλι, δυο φρύδια, ένα ζευγάρι γυαλιά και, τέλος, ένα ολόκληρο πρόσωπο εμφανίζονται πάνω από το καβαλέτο. Ο Πάμπλο σηκώνει το βλέμμα. Είναι ο Θίντο, ο γοητευτικός φοιτητής ιατρικής, με τα παιδικά χαρακτηριστικά και τα χείλη που καμπυλώνουν σαν το τόξο του Έρωτα. Ο Πάμπλο τον γνωρίζει από τη Βαρκελώνη. Είναι γλυκομίλητος, μαζεμένος, ευγενικός. Όπως ο Πάμπλο, έτσι και ο Θίντο έφτασε στην πρωτεύουσα γύρω στην Πρωτοχρονιά. Τώρα όμως δείχνει πανικόβλητος, ιδρώνει με το σακάκι του ανοιχτό, κρατάει στο χέρι ένα τσαλακωμένο γράμμα. Η ανάσα του βγαίνει κοφτή και λαχανιασμένη, αχνίζοντας κατάλευκη στον φλεβαριάτικο αέρα.

«Ο Κάρλνες», λέει βαριανασαίνοντας. «Είναι νεκρός. Στο Παρίσι. Ένα πιστόλι...»

Χρόνια αργότερα, ο Πάμπλο έμελλε να ξαναφέρει στη μνήμη του την ανεξήγητη αίσθηση εκείνης της στιγμής, όταν η ζωή του σκίστηκε στα δύο –στην εποχή που ο Κάρλνες ήταν ζωντανός και στην άλλη, μετά τον θάνατό του.

«Ήταν μαζί του ο Παχαρέσκο», λέει ο Θίντο. «Κι εκείνο το κορίτσι, η μισή Ισπανίδα. Όλα έγιναν όπως τα είπες, Πάμπλο! Του λόγου της οδήγησε τον Κάρλνες στην τρέλα. Τον σκότωσε!»

Ο Πάμπλο χαμηλώνει το βλέμμα στο πανάρχαιο καλντερίμι. Το ίδιο καλντερίμι που έχει ακούσει ετυμηγορίες ιεροεξεταστών και έχει ποτιστεί με το αίμα και τις στάχτες εκατοντάδων αιρετικών. Όμως, αυτή τη στιγμή, οι πέτρες θυμίζουν στον Πάμπλο την εποχή που ήταν μικρός, όταν ο πατέρας του του έδειχνε πώς να τρίβει την πέτρα για να φτιάξει πιγμέντο¹.

---

¹ Σ.τ.Μ.: Φυσική ή συνθετική δυσδιάλυτη χρωστική ουσία, συνήθως σε μορφή λεπτής σκόνης.

Από κάπου εκεί κοντά, φτάνει στ' αυτιά του το σιγανό και θλιμμένο γουργουρητό ενός κουτσού περιστεριού που έχει ξεμείνει στην πλατεία.

«Όχι, Θίντο», λέει ο Πάμπλο, με το πινέλο του να αγγίζει τον λυγερό αυχένα της γυναίκας που έχει αρχίσει να παίρνει σχήμα και μορφή στον καμβά, σαν να προβάλλει μέσα από ένα πέπλο καπνού. «Εγώ τον σκότωσα.»

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΥΟ

Μάλαγα, Δεκέμβριος 1884

Όταν ο Πάμπλο ήταν τριών χρονών, ένας σεισμός ήρθε να παντρέψει για πρώτη φορά τη ζωή του με την καταστροφή.

Από την προηγούμενη νύχτα, αφότου γύρισε με σπασμούς από τη μεσονύκτια λειτουργία, η μητέρα του ήταν μισοξαπλωμένη σε μια ευρύχωρη πολυθρόνα μπροστά από το παράθυρο του σαλονιού. Εκείνος καθόταν στην άλλη πλευρά του δωματίου, με τα μικρά του πόδια να κρέμονται από το μπράτσο μιας καρέκλας, και κοίταζε με σοβαρό ύφος τα στρογγυλά μάγουλα της δόνια Μαρία να συσπώνται κάθε φορά που το αγέννητο βρέφος στην κοιλιά της κλοτσούσε κάτω από το αφράτο μπούστο του κόκκινου τσιγγάνικου φουστανιού της, με τις τούφες των μαλλιών της στο μαξιλάρι πίσω από το κεφάλι της να τινάζονται κάθε φορά που δάγκωνε τα χείλη της.

Ο δον Χοσέ έβαλε στην ετοιμόγεννη γυναίκα του να πει μια γουλιιά σέρι και στάθηκε κοντά της, αφήνοντάς τη να σφίξει το λεπτό του μπράτσο. Οι δυο τους ήταν σαν δύο αντίθετοι πόλοι. Ενώ η γυναίκα του ήταν κοντή, παχουλή και απέπνεε μια μεσογειακή ζεστασιά, εκείνος ήταν ψηλός, χλωμός και μακρουμούρης, με μια περιποιημένη κοκκινωπή γενειάδα να πλαισιώνει τα αριστοκρατικά ζυγωματικά του. Αφού η δόνια

Μαρία ήπιε το σέρι, το αντρόγυνο έμεινε να κοιτάζει τους δείκτες του ρολογιού για δυόμισι ώρες, ώσπου ο don Χοσέ αποφάσισε ότι η γυναίκα του είχε ανάγκη από ένα πιο δυνατό γιατρικό. Ίσως ο αδελφός του ο Σαλβαδόρ, που ήταν γιατρός, κατάφερνε να πείσει τον φαρμακοποιό να ανοίξει, κι ας ήταν ανήμερα Χριστούγεννα. Είπε στον Πάμπλο να έχει τον νου του στη μητέρα του, έριξε πάνω από τη ρεντιγκότα του μια μεταξωτή κάπα και βγήκε έξω στο σκοτάδι.

Η ώρα περνούσε, αλλά ο don Χοσέ δεν έλεγε να γυρίσει. Ο Πάμπλο είχε κουρνιαώσει στα πόδια της πολυθρόνας, όπου ήταν ξαπλωμένη η μητέρα του, και της έτριβε τους πρησμένους της αστραγάλους. Ύστερα έβγαλε από την τσέπη το *láriz*² του, για να τη διασκεδάσει με τα ολοζώντανα σκίτσα του, που αποσπούσαν πάντοτε τους επαίνους της μητέρας του. Η δόνια Μαρία τον κοίταξε και μουρμούρισε στον Θεό ένα «ευχαριστώ» για όσα της είχε ήδη χαρίσει. Με τα σκούρα του μάτια γουρλωμένα σαν μάτια μικρού ουρακοτάγκου, ο μικρομέγας μαυρομάλλης γιος της περιεργαζόταν το πιο αγωνιώδες χαμόγελο που είχε δει ποτέ στο πρόσωπό της, όταν το χαρτί κάτω από το μολύβι του άρχισε να τρέμει και οι καλοζυγισμένες γραμμές έδωσαν τη θέση τους σε άτσαλες μουτζούρες. Εκείνη τη στιγμή φοβήθηκε πως είχε έρθει η Δευτέρα Παρουσία.

Ξάφνου, οι σοβάδες από το ταβάνι του διαμερίσματος στον τρίτο όροφο της οδού Μερσέδ άρχισαν να πέφτουν γύρω τους σαν παχιές χιονονιφάδες, ενώ τα τρομαγμένα περιστέρια του don Χοσέ βάλθηκαν να κοπανιούνται φρενιασμένα στους τοίχους. Συνεχίζοντας να βογκάει από τις ωδίνες, η δόνια Μαρία άρπαξε τον Πάμπλο από τον σβέρκο και τον έσυρε μαζί της πασχίζοντας να ανοίξει δρόμο μέσα από τα συντρίμια για να κατέβει τις σκάλες. Η δόνια Μαρία ψιθύρισε κάτι στο

---

² Σ.τ.Μ.: Μολύβι (ισπανικά).

κομποσκοίνοι της και πίεσε το μάγουλο του γιου της στην κοιλιά της, πάνω από το νυχτικό της. Όταν επιτέλους ο δον Χοσέ εμφανίστηκε σαν σίφουνας στις σκάλες, η γυναίκα του παραήταν τρομοκρατημένη για να μιλήσει.

«Βιαστείτε!» φώναξε ο δον Χοσέ όταν τους βρήκε στο καμαράκι για τα τρόφιμα, σκεπασμένους απ' την κορφή ως τα νύχια με αλεύρι, κατάλευκους σαν δυο φαντάσματα. «Όπου να 'ναι θα ξαναγίνει σεισμός!»

Η μυρωδιά από το Brandy de Jerez³ και το ταμπάκο χτύπησε μονομιές στα ρουθούνια τον Πάμπλο, που δεν άργησε να καταλάβει τι σκεφτόταν η δόνια Μαρία, δηλαδή ότι ο πατέρας του είχε μεν γυρίσει, χωρίς όμως να φέρει χάπια ούτε κινίνο ούτε βάμμα. Φως φανάρι ότι δεν είχε καταφέρει να φτάσει ποτέ στο φαρμακείο, κι ας έλειπε ώρες ολόκληρες από το σπίτι.

Αφού βοήθησε τη γυναίκα του να σταθεί στα πόδια της, ο δον Χοσέ τύλιξε τον Πάμπλο με την κάπα του, τον σήκωσε και τον έριξε στον ώμο του σαν σακί με κρεμμύδια. Τρέχοντας μέσα από τους φλεγόμενους δρόμους, η οικογένεια Ρουίθ Πικάσο έφτασε σ' ένα μονόπατο σπίτι με χοντρούς τοίχους, χτισμένο σε γερά θεμέλια. Ο ιδιοκτήτης, ένας συνάδελφος του μπαμπαά από το μουσείο, έλειπε ταξίδι στη Ρώμη.

Το υπόκωφο βουητό συνεχίστηκε και το επόμενο απόγευμα, με κάθε μετασεισμό να διαρκεί μια αιωνιότητα όλο αγωνία. Κάθε φορά οι κάτοικοι της επαρχίας έβγαιναν τρέχοντας από τα σπίτια τους, βλέποντας τον ορίζοντα να τρέμει σαν κλαρί στον άνεμο. Διέτρεχαν με το βλέμμα τους το στερέωμα, αναζητώντας τον ήλιο ή τα αστέρια –κάτι σταθερό ώστε να βεβαιωθούν ότι δεν είχαν καταρρεύσει τα πάντα. Ληλατημένη από τους Μαυριτανούς, ανακτημένη κατά την περίοδο

---

³ Σ.τ.Μ.: Είδος αλκοολούχου ποτού που παράγεται στην περιοχή Χερές της Ανδαλουσίας.

της Ρεκονκίστα⁴, η Μάλαγα έτρεμε τώρα στη νότια άκρη της Ιβηρικής χερσονήσου και προσευχόταν να μην πεθάνουν άλλοι εξακόσιοι άνθρωποι, όπως είχε συμβεί τα Χριστούγεννα.

Τρεις ημέρες μετά τον πρώτο σεισμό, η αδελφή του Πάμπλο ήρθε στον κόσμο ανάμεσα στις δονήσεις της γης. Η οικογένεια είχε βρει καταφύγιο στο κέντρο του σπιτιού, σε δύο δωμάτια με μεσόπορτα, έτσι ώστε ο Πάμπλο άκουγε τα ουρλιαχτά και νόμιζε ότι η μητέρα του πέθαινε. Όταν αντίκρισε το νεογέννητο βρέφος, εκείνο γυάλιζε ακόμα, καλυμμένο από αίμα και μια λεπτή κέρινη μεμβράνη, με το κεφάλι του προσημένο και μαβί σαν μελιτζάνα. Έμοιαζε νεκρό, και ο Πάμπλο περίμενε κάποιον να του φυσήξει καπνό από τσιγάρο στα ρουθούνια, έχοντας ακούσει ότι ο θείος Σαλβαδόρ είχε σώσει με τον ίδιο τρόπο και αυτόν όταν γεννήθηκε. Έπειτα όμως το βρέφος σάλειψε, όπως ένα σκαθάρι που κολυμπάει στο νερό της μπανιέρας όταν το τσιγκλάς με ένα κλαρί· τινάζει τα πόδια, μένει ακίνητο για μια στιγμή κι έπειτα αρχίζει ξανά να σπαρταράει.

Πριν από εκείνη την ημέρα, ο Πάμπλο δεν είχε έρθει ποτέ σε επαφή με τόσο καταστροφικές ή γενεσιουργές δυνάμεις, όπως ο σεισμός ή αυτή η σπουδαία δημιουργία. Τώρα που τις είχε βιώσει από πρώτο χέρι, κατάλαβε ότι δεν θα του ήταν ποτέ ξανά άγνωστες.

Όταν η οικογένεια επέστρεψε σπίτι, το διαμέρισμα φάνηκε σε όλους πολύ μικρότερο από πριν, παρόλο που επισκευάστηκε και επεκτάθηκε με την προσθήκη ενός δωματίου. Οι γεροντοκόρες θείες του, τόσο από την πλευρά του δον Χοσέ όσο και από το σόι της δόνια Μαρία, ήρθαν να μείνουν μαζί τους, με την πρόφαση να βοηθήσουν στις δουλειές του σπιτιού και

---

⁴ Σ.τ.Μ.: Reconquista: Η διαδικασία ανάκτησης των αραβοκρατούμενων εδαφών της Ιβηρικής χερσονήσου από τα χριστιανικά βασίλεια του Βορρά, που διήρκεσε από το 718 έως το 1492.

στη φροντίδα του παιδιού. Στην αρχή ο Πάμπλο χαιρόταν βλέποντας πως είχε περισσότερους ανθρώπους να διασκεδάζει με το ολοένα και μεγαλύτερο οπλοστάσιο της γοητείας του. Επίσης, τον πρώτο καιρό έβρισκε αξιοπερίεργη τη μικροσκοπική ύπαρξη με το στρουμπουλό πρόσωπο και τις ζαρωμένες σάρκες. Όμως, πολύ σύντομα, η ατμόσφαιρα στο σπίτι κατάντησε ασφυκτική, και ο ίδιος άρχισε να φοβάται την αδελφή του. Τι επίδραση θα είχε ο ερχομός της στη θέση του ως κορυφαίας οικογενειακής ατραξιόν; Όπως και να το κάνουμε, με την ομορφιά του, την αυτοπεποίθησή του και το ταλέντο του, πίστευε πως είχε δέσει τον γάιδαρό του. Εκείνη δεν είχε κανένα δικαίωμα να τον εκθρονίσει.

Όμως η Λόλα ερωτεύτηκε τον Πάμπλο πιο σφόδρα απ' όλους. Όσο για τον ίδιο, όχι μόνο ξανακέρδισε την κυρίαρχη θέση του, αλλά άρχισε μάλιστα να αντλεί και ευχαρίστηση από τις παραστάσεις που έδινε για τη νέα του θαυμάστρια. Πράγματι, κατάφερε να σαγηνεύει το κορίτσι με τις άγριες γκριμάτσες και τα ταχυδακτυλογικά κόλπα του στον δερμάτινο καναπέ ή με τις ίδιες εκπληκτικές ζωγραφιές που είχαν ήδη αποσπάσει τον θαυμασμό της μητέρας του και των θείων του.

Όπως είχε πει σε όλους η δόνια Μαρία, οι πρώτες λέξεις του γιου της δεν ήταν «μαμά» ή «μπαμπά» αλλά «Piz! Piz!», καθώς στρίγκλιζε να του δώσουν το μολύβι του, όποτε δεν το έσφιγγε στη μικρή χούφτα του.

Ο Πάμπλο άρχιζε πάντοτε τα σκίτσα του ακουμπώντας τη μύτη του μολυβιού σ' ένα σημείο του χαρτιού που έμοιαζε τυχαίο. Έπειτα δεν το σήκωνε μέχρι να ολοκληρωθεί η εικόνα. Το κοινό του δεν ήξερε ποτέ τι σκαριφίζοταν το μυαλό του για να το αποτυπώσει στο χαρτί. Αυτό το παιχνίδι δεν είχε τελειωμό. Η οικογένεια ξόδευε για χασαπόχαρτο όσα και για πατάτες.

Όταν η δόνια Μαρία χρειαζόταν ένα διάλειμμα από τις δουλειές του σπιτιού, προκαλούσε τον γιο της αναθέτοντάς του ακόμα πιο δύσκολους άθλους.

«Φτιάξε μου έναν γαϊδαράκο που κουτσαίνει», του έλεγε η μητέρα του. «Τώρα θέλω έναν τυφλό κόκορα, που χαλάει τον κόσμο προτού ξημερώσει.»

Ο Πάμπλο δεχόταν και παραγγελίες θρησκευτικού περιεχομένου από τη θεία Πέπα, μια μελαχρινή, υπέργηρη γυναίκα, που έμοιαζε να περιβάλλεται από μια μυστηριώδη αύρα, την οποία είχε κερδίσει επάξια, καθώς περνούσε τις μέρες της γονατιστή σ' ένα μικρό πλυσταριό που το είχε μετατρέψει σε παρεκκλήσι, πάντοτε μαυροντυμένη και με ένα αραχνοϋφαντο φακιόλι στο κεφάλι. Η μυρωδιά της θύμιζε στον Πάμπλο οργισμένο τρωκτικό και θυμίαμα. Όταν μιλούσε, πράγμα που έκανε σπάνια, ο λόγος της είχε ρυθμό και ομοιοκαταληξία. Αφηγούνταν στον Πάμπλο ιστορίες για προφήτες και θαύματα, αγίους και μαρτύρια. Ο ανιψιός της είχε κερδίσει την εμπιστοσύνη της, με έναν τρόπο που κανείς άλλος δεν είχε καταφέρει ποτέ.

Ο Πάμπλο άκουγε σαν μαγεμένος τις ιστορίες της θείας Πέπα για την αρχαία Αίγυπτο. Αφού τις επεξεργαζόταν στο μυαλό του, τις μετέφερε στο χαρτί με το λατρεμένο του μολύβι, λες και το αγαπημένο του μολύβι γινόταν στο χέρι του η ράβδος του Μωυσή, που του έδινε τη δύναμη να αποτυπώνει οτιδήποτε μπορούσε να συλλάβει με τον νου του. Ο μικρός Πάμπλο δεν έχανε ευκαιρία να εξασκείται. Εστίαζε το βλέμμα του σε κάθε αντικείμενο, εξετάζοντας προσεκτικά και την παραμικρή λεπτομέρεια. Ύστερα προσπαθούσε να το αναπλάσει, πρώτα στο μυαλό του και κατόπιν στο χαρτί, με έναν τρόπο μαγικό.

«Γεννήθηκε με τα δικά μου μεγάλα μαύρα μάτια», έλεγε η δόνια Μαρία. «Όμως βλέπει τον κόσμο με τα μάτια του πατέρα του, του ζωγράφου.»

Πράγματι, όπως και να το κάνουμε, ο don Χοσέ ήταν ο διάσημος καλλιτέχνης της οικογένειας, μια επιβλητική παρουσία που περνούσε ώρες ατέλειωτες μπροστά στο καβαλέ-

το. Σε όλη του τη ζωή προσπαθούσε να μιμηθεί τους παλιούς δασκάλους. Ήταν καθηγητής ζωγραφικής στην τοπική Ακαδημία Τεχνών και Επαγγελματιών, ενώ εργαζόταν ως επιμελητής και ζωγράφος στο Δημοτικό Μουσείο Εικαστικών Τεχνών.

Έχοντας διακρίνει το αδιαμφισβήτητο χάρισμα του Πάμπλο στο σχέδιο με το μολύβι, ο δον Χοσέ άρχισε να βλέπει στον γιο του –τον πρωτότοκο αρσενικό κληρονόμο και από τις δύο πλευρές της οικογένειας– την επικύρωση, την αδιάσειστη απόδειξη ότι είχε μεταλαμπαδεύσει στο παιδί του τη θαυμαστή δημιουργικότητα που κυλούσε στις δικές του φλέβες. Κι έτσι, σε ηλικία πέντε χρονών, ο Πάμπλο άρχισε να παίρνει μαθήματα κλασικής ζωγραφικής, κάτω από την αδιάκοπη εποπτεία του έμπειρου πατέρα του.

«Το παιδί πρέπει πρώτα να μάθει τα βασικά», είπε ο δον Χοσέ στη δόνια Μαρία. «Εκεί την πατάνε οι περισσότεροι ζωγράφοι.» Όμως, ακόμα και ο ίδιος έμεινε άφωνος όταν ο Πάμπλο άρχισε όχι μόνο να δημιουργεί ρεαλιστικές εικόνες, αλλά και να τους δίνει ζωή, όπως θα έκανε ο νεαρός Μιχαήλ Άγγελος ή ο Βιντσέντσο Καρντούτσι, ο Ιταλός που είχε μεταφέρει το πνεύμα της Αναγέννησης στην Ισπανία, όπως ο Προμηθέας είχε φέρει τη φωτιά στους ανθρώπους.

Ο Πάμπλο πέρασε μεγάλο μέρος από τα τρυφερά χρόνια της ζωής του σχεδιάζοντας δίπλα στον πατέρα του, αλλά αργότερα ήρθε ο καιρός να πάει σχολείο, και η οικογένεια δεν είχε άλλη επιλογή παρά να αφήνει κάθε πρωί τον μικρό Πάμπλο σε μια αίθουσα που μύριζε μούχλα και όπου τρομακτικοί ενήλικες τον μάλωναν και συχνά τον χωρίζαν από τα άλλα παιδιά, που τον κορόιδευαν για τα πούπουλα περιστεριών που ήταν κολλημένα στη στολή του.

Ο Πάμπλο μισούσε το σχολείο. Τι νόημα έχει, αναρωτιόταν, να μαθαίνω γράμματα και αριθμούς, αφού τίποτε από αυτά δεν υπάρχει στις ζωγραφιές μου; Ποια είναι αυτά τα

ανόητα αγόρια και κορίτσια που δεν μπορούν να τραβήξουν ούτε μία ίσια γραμμή με τον χάρακα;

Επόμενο ήταν να το σκάει κάθε μέρα από το σχολείο πριν από το μεσημέρι και να τρέχει στο ατελιέ του don Χοσέ. Ο πατέρας του αναγκαζόταν να του βάζει τις φωνές και να τον τραβάει με το ζόρι για να τον γυρίσει στο σχολείο. Ο Πάμπλο έτρεμε μήπως η οικογένειά του τον παρατούσε για πάντα σε εκείνη τη φυλακή που του έφερνε κλειστοφοβία. Για να νιώθει πιο ασφαλής, άρχισε να παίρνει μαζί του στην τάξη ένα πινέλο, μια παλέτα ή ένα από τα λατρεμένα πιτσούνια του don Χοσέ, με την ελπίδα ότι ο πατέρας του θα επέστρεφε τουλάχιστον για χάρη τους, αν όχι για τον μοναχογιό του.

Ένα πρωί, στο τραπέζι του πρωινού, ο don Χοσέ έκανε έκπληξη στον Πάμπλο χαρίζοντάς του ένα σετ νερομπογιές. Το αγόρι μαγεύτηκε από τα χρωματιστά τετράγωνα που ήταν τακτοποιημένα σαν φανταχτερά πλακάκια στο λακαρισμένο τσίγκινο κουτί. Όμως οι μπογιές αποδείχθηκαν μπελαλίδικες στο χαρτί και δύσκολες στον χειρισμό. Τα χρώματα, σκεφτόταν ο Πάμπλο, έστεκαν εμπόδιο στις γραμμές και δεν κατάφεραν να κερδίσουν την αγάπη του. Έτσι, όταν ο Πάμπλο κόντευε τα έξι, ο πατέρας του αποφάσισε να τον μυήσει στις λαδομπογιές, σε μια νέα προσπάθεια να του ανοίξει ένα παράθυρο όχι μόνο στην τέχνη αλλά και στη γνώση. Αφού δεν μάθαινε τίποτε στο σχολείο, ας μάθαινε τουλάχιστον κάτι στο σπίτι.

Ένα ψυχρό απόβραδο στις αρχές του φθινοπώρου, ο don Χοσέ έλυσε πάνω στον πάγκο του ένα μικρό δερμάτινο πουγκί και άδειασε μια χούφτα κίτρινους σβόλους πάνω σ' έναν γυάλινο δίσκο.

«Θα ζωγραφίσουμε με πέτρες;» ρώτησε ο Πάμπλο.

Ο δον Χοσέ έβγαλε από την τσέπη του το μολύβι που είχε πάρει από τον Πάμπλο νωρίτερα εκείνη τη μέρα, όταν ανακάλυψε ότι ο γιος του είχε αρνηθεί να φάει μεσημεριανό στο σχολείο. «Τι είναι αυτό;» ρώτησε τον Πάμπλο.

«Το λάριζ μου!»

«Βλέπεις αυτή τη μικρή ασημένια ράβδο μέσα στο ξύλο; Λέγεται γραφίτης. Αν τον τρίψεις πάνω στο χαρτί, μπορείς να φτιάξεις γραμμές και σκιές.»

«Από πού προέρχεται;»

«Από το χώμα της γης. Όλα προέρχονται από τη γη», είπε ο δον Χοσέ και έδειξε στον Πάμπλο τους νωπούς σβόλους της κίτρινης ώχρας. Του υποσχέθηκε ότι μια μέρα θα τον πήγαινε σ' ένα μέρος έξω από τη Μάλαγα και θα τον άφηγε να τους ξεθάψει με τα χέρια του. «Είναι σαν να παίζεις μες στα λασπόνερα.»

Έπειτα ο δον Χοσέ άνοιξε ένα ξύλινο κουτί από σφενδάμι, γεμάτο με μεταλλικά σωληνάκια. Έβγαλε από μέσα ένα σωληνάριο, το ξεβίδωσε και το άφησε στον πάγκο. Έσταξε μια κίτρινη ουσία. Είπε στον Πάμπλο πως ήταν φτιαγμένη από τους πέτρινους σβόλους που του είχε δείξει. Το μόνο που είχες να κάνεις ήταν να προσθέσεις λίγο λάδι από λιναρόσπορο. Ο δον Χοσέ είπε ότι στα νιάτα του δεν υπήρχαν μπογιές σε σωληνάκια. «Αφού τρίβαμε και κοπανίζαμε τις πέτρες να γίνουν λεπτές σαν χιόνι, ανακατεύαμε τους κόκκους με το λινέλαιο. Φυλάγαμε τις μπογιές μας σε μικρά δερμάτινα πουγκιά, όπως και οι παλιοί δάσκαλοι.»

«Ποιοι είναι οι παλιοί δάσκαλοι;» ρώτησε ο Πάμπλο.

«Αυτοί που μας έδωσαν μάτια.»

«Μα τα μάτια μάς τα έδωσε ο Θεός.»

«Οι παλιοί δάσκαλοι ήταν κάτι σαν μικροί θεοί. Οι βοηθοί του Θεού, θα μπορούσε να πει κανείς. Πριν από τους Ιταλούς, καλά καλά δεν μπορούσαμε να δούμε μπροστά μας.»

Από τα θορυβώδη μπαρ της Βαρκελώνης έως τους φωτεινούς δρόμους του Παρισιού, ο Πάμπλο Πικάσο βιώνει, στο γύρισμα του 20ου αιώνα, τις απολαύσεις αλλά και τη μιζέρια της μποέμικης ζωής μαζί με τον επαναστάτη ποιητή και φίλο του Κάρλες Καζαχέμας.

Οι δυο νεαροί καλλιτέχνες δραπετεύουν από την οικογενειακή δυστυχία και τις προσδοκίες των γονιών τους, αναζητώντας δημιουργική διέξοδο, και βρίσκουν την έμπνευση στα ναρκωτικά, την εξαθλίωση και τις απελευθερωμένες γυναίκες της Μονμάρτης.

Απολαμβάνουν την έντονη ζωή τους και τίποτα δεν μπορεί να τους χωρίσει... μέχρι που εμφανίζεται στο προσκήνιο μια μαυρομάλλα αινιγματική μούσα. Το πάθος των δυο καλλιτεχνών για τη Ζερμέν θα πάρει ολέθρια τροπή. Μέσα στην απόγνωση, ο Πικάσο ανακαλύπτει μια χρωματική παλέτα στην οποία παραδίδει τους δαίμονές του και αρχίζει να ζωγραφίζει, μένοντας για πάντα στην Ιστορία.

Σε αυτό το πλούσιο μυθοπλαστικό πορτρέτο της ενηλικίωσης του Πικάσο, το οποίο αναδεικνύει με ζωνρά χρώματα την ευφορία μιας ολόκληρης εποχής, συνυφαίνονται ο έρωτας, ο θάνατος, η λαγνεία και οι φιλίες που ενέπνευσαν το αθάνατο έργο μιας ασυμβίβαστης αυθεντίας.